

Dokumenttyp: Rutin
Version: 1.0
Utfärdat av: Sara Woxneryd
& Linn Wallér
Datum: 2020-09-24

Godkänt av: Ledningsråd Samordnad hälsa, vård och omsorg
Datum: 2020-10-05

SAMTYCKE TILL INFORMATIONSOVERFÖRING MELLAN SAMVERKANDE HÄLSO- OCH SJUKVÅRD OCH/ELLER SOCIALTJÄNST

Denna rutin skapar en enhetlighet i hur och vad som behöver göras för att säkerställa den personliga integriteten vid tillgång till individens vård- och omsorgsdokumentation från olika aktörer inom hälso- och sjukvård och/eller socialtjänst.

Målgrupp: Medarbetare inom kommun, primärvård och slutenvård inom Västra Götaland som arbetar med samverkan kring den enskilde.

Beslutad i: Ledningsråd Samordnad Hälsa, Vård och Omsorg

Godkänt av: Ledningsråd Samordnad hälsa, vård och omsorg
Datum: 2020-10-05

Innehåll

1. Bakgrund	3
2. Syfte.....	3
3. Mål.....	3
4. Hur gör vi det?.....	3
4.1 Samtycke	4
4.1.1 Samtycke till informationsutlämnande	4
4.1.2 Samtycke till sammanhållen journalföring.....	4
4.2 Återkallat samtycke	5
4.3 Nekat samtycke	5
4.4 Beslutsförmögna	5
4.5 Samtycke för barn och ungdomar	6
Regelverk	6
Arbetsflöde/process	7
Samtycke till information	7
Återkallat samtycke för sammanhållen journalföring.....	8
Definitioner	9
Bilaga Bilder	10
Dokumentation av samtycke i SAMSA	10
Dokumentation av samtycke i NPÖ.....	11

VERSION	DATUM	ÄNDRAT AV	FÖRÄNDRING/KOMMENTAR
1.0	2020-10-05	Ordförande Ledningsråd samordnad hälsa, vård och omsorg	Beslutad av Ledningsråd samordnad hälsa, vård och omsorg
0.9	2020-09-24	Funktionsledare GITS	Tydliggörande kring socialtjänst och informationsutlämnande med bredare beskrivning för helhet inom befintliga samverkande processer
0.8	2020-04-01	Arbetsgrupp Samtycke	Upprättande av dokument med fokus utifrån sammanhållen journalföring

Godkänt av: Ledningsråd Samordnad hälsa, vård och omsorg
Datum: 2020-10-05

1. Bakgrund

Samverkan mellan Hälsa- och sjukvård och Socialtjänst har under senare år genomgått stora förändringar vilket bland annat har medfört att antalet berörda yrkesutövare har ökat i vård och omsorg av den enskilde. Förutsättningar för hur samverkan bedrivs för att tillgodose den enskildes behov ställer nya krav på såväl information till den enskilde som möjligheter för respektive profession att ta del av uppgifter.

Överföring och tillgängliggörande av den enskildes information mellan olika aktörer får ske endast enligt reglerna i offentlighets- och sekretesslagen, socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen, samverkanslagen och patientdatalagen. Genom lagarna stärks den enskildes inflytande över samverkande hälso- och sjukvård och socialtjänst samtidigt som möjligheterna till informationsöverföring, journalhantering och verksamhetsuppföljning förbättras. Lagarna skapar också förutsättningar för ökad patientsäkerhet, nytta och ger garantier för skydd av den enskildes integritet.

2. Syfte

- Att med fokus på den enskildes behov ge en trygg och säker vård och omsorg där Hälsa- och sjukvårdens och socialtjänstens behov av tillgång till komplett och korrekt information i rätt tid enligt lagrum och författningar möjliggörs. Medarbetare kan därmed förbereda sig och ha bättre beslutsunderlag i sin kontakt med den enskilde.
- Att den enskilde får en tydlighet i vem som får ta del av information och vilken information som delges om pågående vård och omsorg.
- Minskad administration, tidsbesparing och säkerställande att den enskilde samt medarbetare har rätt att ta del av och känner sig trygga i att informationen hanteras på ett korrekt sätt.

3. Mål

Säkrad och lagenlig tillgång till information mellan Hälsa- och sjukvård och/eller Socialtjänst med hänsyn taget till den personliga integriteten.

4. Hur gör vi det?

Respektive verksamhet ansvarar för att medarbetare säkerställer att nedan följs:

- att det finns en aktiv relation till den enskilde, ärende eller patientrelation
- att den enskilde förstår innebörden av ett givet samtycke samt konsekvensen om samtycke inte ges.
OBS! Beslutsoförmögna samt barn och ungdomar hanteras annorlunda, se enskilda rubriker i dokumentet.
- att dokumentation av samtycke sker
- att kunskap finns för hantering av ej lämnat eller återkallat samtycke

4.1 Samtycke

Samtycke kan ges för att överlämna eller ta del av information om den enskilde till eller från annan aktör inom Hälso- och sjukvård och/eller Socialtjänst.

Att ge samtycke är frivilligt och innebär att den enskilde godtar att medarbetare, som är direkt berörd i beslutsfattande eller utförande av Hälso- och sjukvård och/eller Socialtjänst, får ta del av den enskildes personuppgifter i aktuellt ärende. Hälso- och sjukvård och/eller Socialtjänst ska i så stor utsträckning som möjligt bedrivas i samråd med den enskilde och information om samtycke ska finnas tillgängligt för och vara anpassat till den enskilde eller dennes företrädare. Samtycket kan exempelvis inhämtas inför en kontakt med Hälso- och sjukvård och/eller Socialtjänst dvs på förhand, eller i den stund personen har fysisk eller elektronisk kontakt. Samtycket gäller för verksamheten och inte för enskild yrkesutövare. Samtycket inhämtas muntligt, men om situationen kräver kan skriftligt samtycke användas. Samtycke dokumenteras i gällande verksamhetssystem för informationsöverföring samt vid behov i eget system. Det ska vara tydligt vad och vem samtycket omfattar och hur länge det gäller, samtycket gäller max ett år varefter omprövning görs. Nedan beskrivs de två olika samtycken som kan vara aktuella vid samverkan mellan Hälso- och sjukvård och/eller Socialtjänst.

4.1.1 Samtycke till informationsutlämnande

Samtycke för informationsutlämnande inhämtas från den enskilde för att kunna lämna ut information mellan Hälso- och sjukvård och/eller Socialtjänst och gäller samtliga involverade i ärendet eller i pågående relationen med den enskilde.

Detta kan till exempel vara vid in- och utskrivningsprocess från slutet hälso- och sjukvård och/eller SIP-process. Informationsutlämnande sker enligt överenskomna riktlinjer och rutiner för respektive process.

Inom processerna för in- och utskrivning från slutet hälso- och sjukvård och SIP kan även behov finnas för hälso- och sjukvårdspersonal att ta del av information genom sammanhållen journalföring (se 4.1.2).

4.1.2 Samtycke till sammanhållen journalföring

Den enskilde kan samtycka till att en vårdgivare får ta del av dennes uppgifter hos en annan vårdgivare via sammanhållen journalföring till exempel då patienten befinner sig i en vård- och omsorgsprocess som inbegriper flera vårdgivare eller vid remittering till annan vårdgivare. Samtycket dokumenteras i remiss och/eller i system för informationsöverföring. Mottagare av remiss eller vårdgivare inbegripen i vård- och omsorgsprocessen kan förbereda sig för att ta emot den enskilde genom att ta del av uppgifter i system för sammanhållen journalföring, nationell patientöversikt (NPÖ).

Omfattning av samtycke skiljer sig åt beroende på om det handlar om ett enstaka besök eller samtycke för återkommande informationsåtkomst vid en längre vård- och omsorgsprocess under ett visst sjukdomsförlopp. Omfattningen ska framgå i

Godkänt av: Ledningsråd Samordnad hälsa, vård och omsorg
Datum: 2020-10-05

dokumenterat samtycke. Samtycket ska finnas tillgängligt för vårdgivarna involverade i vård- och omsorgsprocessen och gäller för berörd vårdgivare. Sammanhållen journalföring är enbart tillåten inom Hälso- och sjukvården och åtkomst är bara möjlig för Hälso- och sjukvård och inte Socialtjänst.

4.1.2.1 Nödåtkomst till sammanhållen journalföring

Om patientens vilja inte kan utrönas, och samtycke inte kan inhämtas, får direktåtkomst till sammanhållen journal endast ske om en nödsituation föreligger (nödåtkomst) och bedömning görs att vårddokumentationen kan antas ha betydelse för patientens liv och hälsa. Exempel på nödåtkomst är när patientens samtycke inte kan inhämtas på grund av medvetlöshet. Nödåtkomst ska dokumenteras i verksamhetssystemet.

4.2 Återkallat samtycke

Den enskilde kan när som helst återkalla sitt samtycke under pågående process, ärende eller kontakt. Återkallat samtycke för informationsutlämnande i pågående vård- och omsorgsprocess hanteras i enlighet med befintliga rutiner.

Återkallat samtycke för sammanhållen journalföring dokumenteras i eget verksamhetssystem och meddelas berörda vårdgivare som fått del av inhämtat samtycke från system för informationsöverföring. Samtliga vårdgivare dokumenterar i sin tur återkallat samtycke i eget verksamhetssystem. Samtycke till sammanhållen journalföring avslutas också i NPÖ av administratör i säkerhetstjänsterna (spärr- och loggadministratör).

4.3 Nekat samtycke

Vid nekat samtycke, ansvarar den enskilde för att informera berörd personal hos respektive aktör av Hälso- och sjukvård och/eller Socialtjänst vad de behöver veta vid samverkande hälso- och sjukvård och/eller Socialtjänst. Nekat samtycke ska dokumenteras i verksamhetssystemet.

4.4 Beslutsoförmögna

När det gäller beslutsoförmögna ska det göras en utredning av ansvarig personal om den enskilde skulle ha gett sitt samtycke till informationsutlämnande och/eller åtkomst till sammanhållen journal om den enskilde varit beslutsförmögen. I utredning ska även hänsyn tas till om det finns annan lagmässig grund för informationsöverföring. För att utreda den enskildes ställningstagande i frågan kan uppgifter inhämtas från anhöriga eller andra som känner den enskilde.

Godkänt av: Ledningsråd Samordnad hälsa, vård och omsorg
Datum: 2020-10-05

Om ingen person finns att tillfråga för att utreda samtyckesfrågan, så är det ansvarig personal som fattar beslut utifrån att det antas ha betydelse för den enskildes hälsa och fortsatta vård och omsorg, och dokumenteras i verksamhetssystemet.
Observera att beslut om åtkomst till sammanhållen journal gällande beslutsoförmögna omprövas årligen.

4.5 Samtycke för barn och ungdomar

Vid samtycke från barn och ungdomar ska hänsyn tas till barns och ungdomars önskemål gällande samtycke utifrån deras ålder och mognadsgrad. Svensk reglering utifrån dataskyddsförordningen tydliggör nedan åldersspann:

- Barn och ungdomar upp till 13 år ansvarar vårdnadshavare för
- Barn och ungdomar mellan 13 – 16 år görs bedömning från varje enskilt fall utifrån mognadsgrad
- Barn och ungdomar över 16 år ansvarar själva

Regelverk

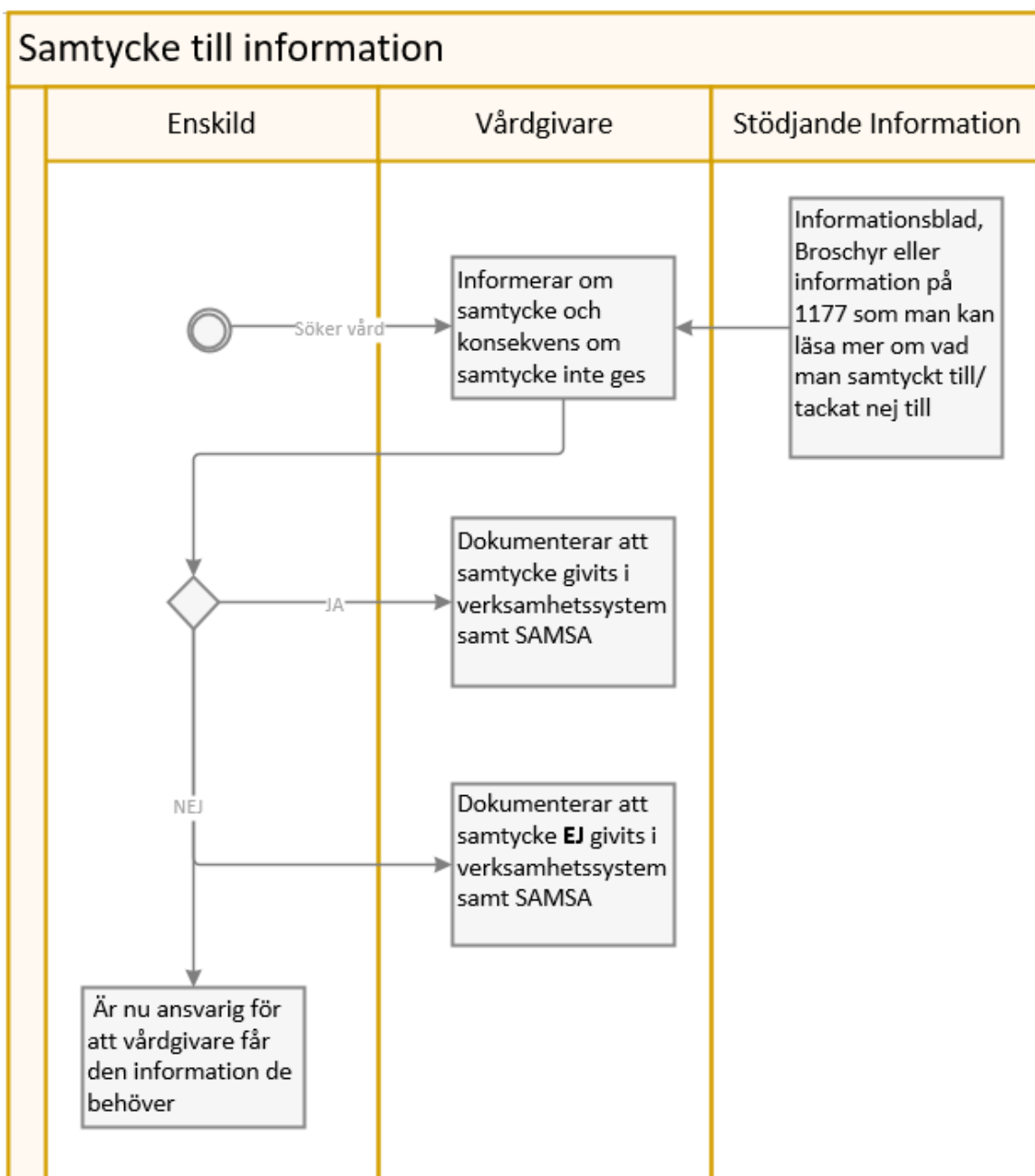
Styrdokument för denna rutin är följande:

- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
- Socialtjänstlag (2001:453)
- Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)
- Patientdatalagen (SFS 2008:355)
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvård (HSLF-FS 2016:40)
- Patientlagen (2014:821)
- Handbok till informationsöverföring och journalföring (SOSFS 2008:14)
- Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård
- Lag (2001:454) om behandling av personuppgifter inom Socialtjänsten

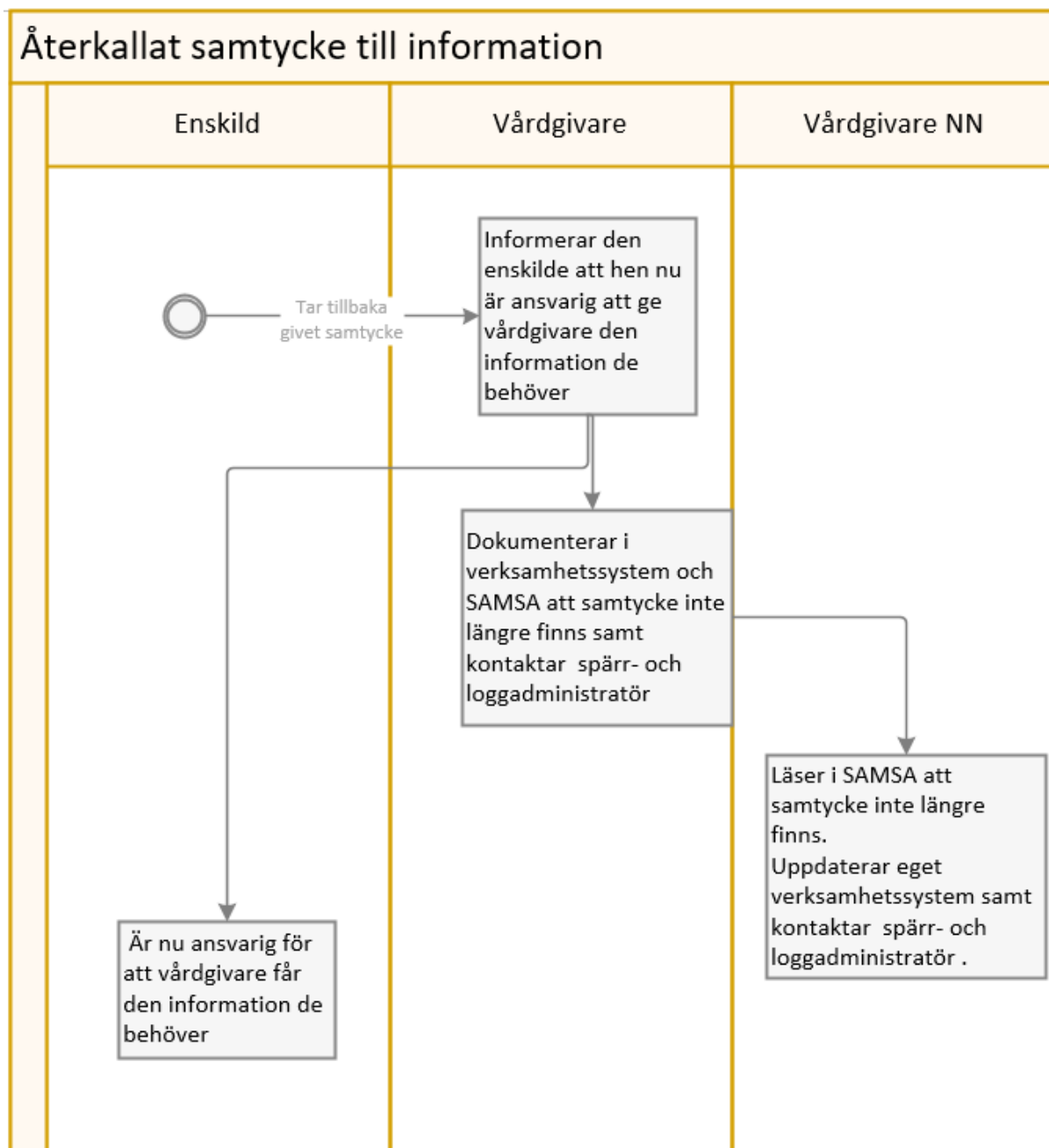
Arbetsflöde/process

Samtycke till information

Nedan är en överblick rörande samtycke till information, notera vad som gäller för beslutsoförmögna 4.4 samt barn och ungdomar 4.5.

Återkallat samtycke för sammanhållen journalföring

Godkänt av: Ledningsråd Samordnad hälsa, vård och omsorg
Datum: 2020-10-05

Definitioner

Enskild	Patient, brukare
Informationsöverföring	Samtycke att historisk information (som även kan vara ny) utlämnas från en part till en annan.
Patientrelation	<p>En förutsättning för sammanhållen journalföring är att vårdgivaren har en aktuell patientrelation. Det innebär att patienten ska vara inskriven, vårdas eller behandlas inom vårdgivarens verksamhet. En patientrelation kan uppstå till exempel när den enskilde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bokar ett besök • söker vård • blir remitterad (vid organisations mottagande av remiss/vårdbegäran) • vårdas ineliggande på avdelning • kommunicerar elektroniskt med vårdgivaren • blir inskriven i hemsjukvård • får eventuella framtida vårdåtgärder planerade av vårdgivare. <p>En patientrelation uppstår inte bara genom ett fysiskt möte med personal hos en vårdgivare utan kan exempelvis inledas vid mottagande av remiss, vårdbegäran eller kallelse av den enskilde.</p>
Sammanhållen journalföring	<p>Genom sammanhållen journalföring kan olika vårdgivare ta del av dokumentation om patienter som förts hos andra vårdgivare genom direktåtkomst.</p> <p>Nationell patientöversikt (NPÖ) är ett system som gör det möjligt för en vårdgivare att ge eller få direktåtkomst till personuppgifter hos en annan vårdgivare.</p> <p>Sammanhållen journalföring kan för närvarande enbart användas av vårdgivare som bedriver hälso- och sjukvård.</p>
SAMSA	Västra Götalands IT tjänst för samordnad hälsa vård och omsorg (verksamhetssystem för informationsöverföring)
Samverkanslagen	Kortnamn på – Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård
Verksamhetssystem	Journalssystem
Vårdgivare	statlig myndighet, landsting, kommun, annan juridisk person eller enskild näringsidkare som bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet *Socialstyrelsens termbank
Vårdkontakt	Kontakt mellan patient och hälso- och sjukvårdspersonal då hälso- och sjukvård utförs *Socialstyrelsens termbank

Bilaga Bilder

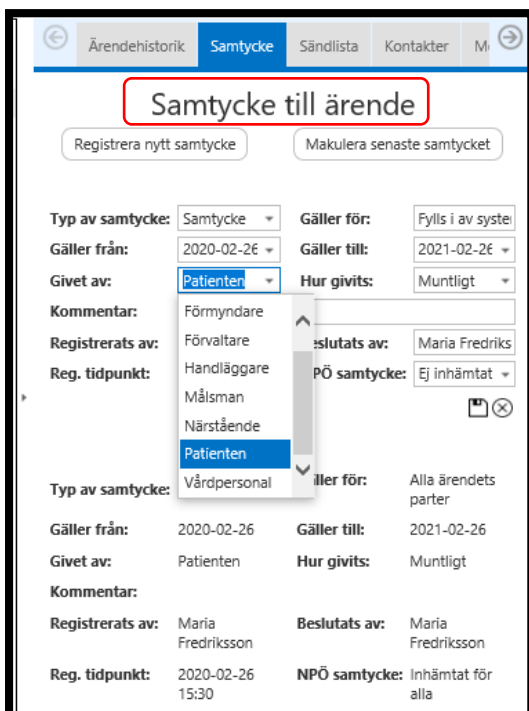
Dokumentation av samtycke i SAMSA

Samtycke krävs för ärende, Samordnad individuell plan (SIP) och sammanhållen journalföring/NPÖ. Samtycke registreras i flik för samtycke och alla som är part i ärendet/SIP kan se och ta del av registrerade samtycken.

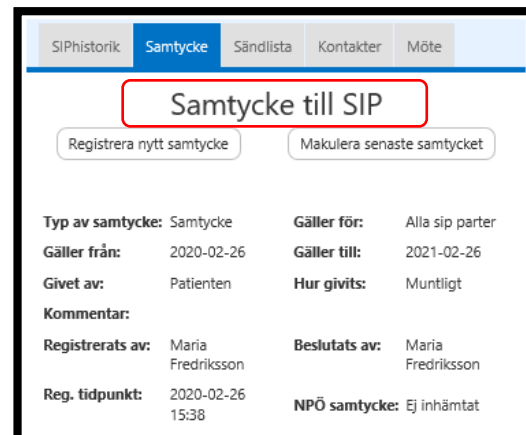

The screenshot shows the SAMSA interface for user Maria Fredriksson at Lysekil Bistånd INKORG. The main heading is "Samtycke till ärende". Below it are buttons for "Registrera nytt samtycke" and "Makulera senaste samtycket". A message states: "Inget samtycke givet (Samtycke registreras i samtyckesfliken till höger. Gör därefter meddelandevalet igen.)".

Samtycke för informationsutlämnande för ärende och/eller SIP

The screenshot shows the "Samtycke till ärende" form. A dropdown menu is open for "Givet av:", showing options: Förmyndare, Förvaltare, Handläggare, Målsman, Närstående, and Patienten (selected). Other fields include "Typ av samtycke: Samtycke", "Gäller från: 2020-02-26", "Gäller till: 2021-02-26", "Givet av: Patienten", "Hur givits: Muntligt", "Registrerats av: Maria Fredriksson", and "Reg. tidpunkt: 2020-02-26 15:30".

The screenshot shows the "Samtycke till SIP" form. Fields include "Typ av samtycke: Samtycke", "Gäller för: Alla sip parter", "Gäller från: 2020-02-26", "Gäller till: 2021-02-26", "Givet av: Patienten", "Hur givits: Muntligt", "Registrerats av: Maria Fredriksson", "Beslutats av: Maria Fredriksson", and "Reg. tidpunkt: 2020-02-26 15:38".

Samtycke för sammanhållen journalföring

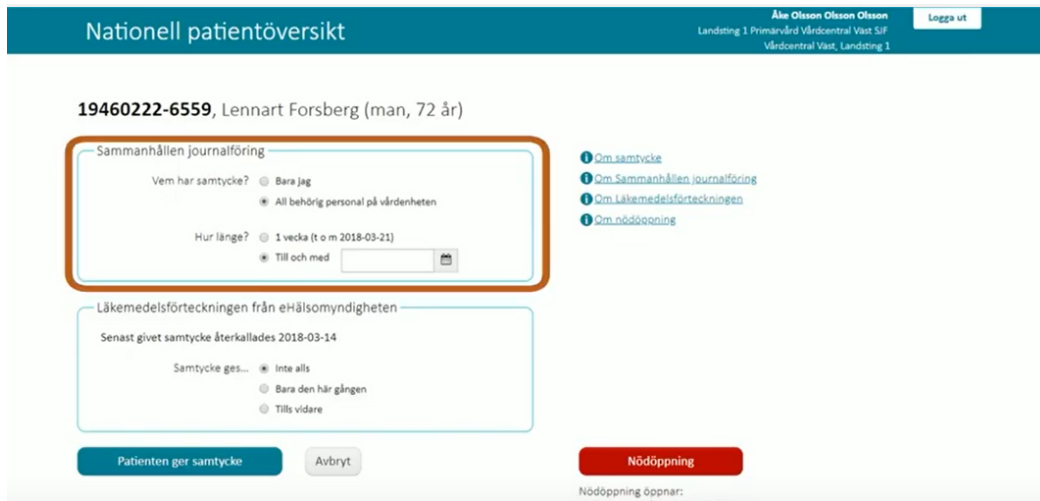

The screenshot shows a summary of the consent registration. Fields include "Registrerats av: Maria Fredriksson", "Beslutats av: Maria Fredriksson", "Reg. tidpunkt: 2020-02-26 15:30", and "NPÖ samtycke: Inhämtat för alla".

Godkänt av: Ledningsråd Samordnad hälsa, vård och omsorg
Datum: 2020-10-05

Dokumentation av samtycke i NPÖ

Klicka i "All behörig personal på vårdenheten"

The screenshot shows the 'Nationell patientöversikt' interface for patient Lennart Forsberg (ID: 19460222-6559, 72 years old). The interface includes a header with the user's name 'Åke Olsson Olsson Olsson' and a 'Logga ut' button. The main content area is divided into two sections: 'Sammanhållen journalföring' and 'Läkemedelsförteckningen från eHälsomyndigheten'. The 'Sammanhållen journalföring' section has a red border and contains radio buttons for 'Vem har samtycke?' (Bara jag, All behörig personal på vårdenheten) and 'Hur länge?' (1 vecka (t o m 2018-03-21), Till och med). The 'Läkemedelsförteckningen' section has radio buttons for 'Senast givet samtycke återkallades 2018-03-14' (Inte alls, Bara den här gången, Tills vidare). At the bottom, there are buttons for 'Patienten ger samtycke', 'Avbryt', and 'Nödöppning'. A sidebar on the right contains links for 'Om samtycke', 'Om Sammanhållen journalföring', 'Om Läkemedelsförteckningen', and 'Om nödöppning'. A 'Nödöppning öppnar:' section is partially visible at the bottom.